

ANADOLU VİLÂYETİ'NE DÂİR 919 (1513) TARİHLİ BİR KADI DEFTERİ

Turan GÖKÇE

Bir ıstılah olarak, başlıca “hüküm, karar, hâkimlik” mânâlarını ifade eden ve esas îtibâriyle “kazâ” kelimesinin “ism-i fail”i olan “kadı”, sonradan Mecelle’de ifade edildiği şekliyle, “beyne’n-nâss vukû bulan dâvâ ve muhâsamayı ahkâm-ı meşrûasına tevfiķan fasl ve hasm için taraf-ı sultânîden nasb ve tâyin olunan” “hâkim”i¹, başka bir ifadeyle “hâkimü’s-şer”i² ifade etmektedir. Herşeyden evvel, kendi kazâ dâiresinde hukûku tatbik etmekle görevli olan kadı’nın başında bulunduğu “kadılık” ise, İslâm adliye teşkilâtı bünyesinde gelişerek³, Müslüman-Türk devletlerine⁴ ve bu arada da Osmanlı Devleti’ne intikâl etmiş çok yönlü bir müessesedir.

Kaynakların verdiği mâlumâta göre⁵, ilk Osmanlı kadısı, Osman Gâzi tarafından Karacahisar’a “kadı-kâtib” tâyin edilmiş olan Tursun Fakih’dır. Bunu önce Bilecik kadılığına, daha sonra Orhan Gâzi zamânında da sırasıyla, İznik ve Bursa kadılıklarına getirilmiş olan Çandarlı

¹ Ebül’ulâ Mardin, “Kadı”, *İslâm Ansiklopedisi (IA)*, VI, s.42.

² İ.Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti’nin İlmiye Teşkilâtı (İlmiye Teşkilâtı)*, Ankara 1984, s. 85.

³ Kadılığın İslâm devletleri bünyesindeki gelişimi için bkz. Fahreddin Atar, *İslâm Adliye Teşkilâtının Ortaya Çıkışı ve İşleyişi*, Ankara 1979; Ziya Kazıcı, *İslâm Müesseseleri Tarihi*, İstanbul 1991; İsmet Kayaoğlu, *İslâm Kurumları Tarihi* Ankara 1980.

⁴ Osmanlı öncesi Türk devletlerindeki tatbikat hakkında bkz. Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti Teşkilâtına Medhal*, Ankara 1984, s.122-23 vd; Nizamülmülk, *Siyasetnâme* (Haz. M. A. Köymen), Ankara 1982, s. 95-109.

⁵ Mehmed Nesrî, *Kitab-ı Cihannümâ Neşri Tarihi* (Nşr. F.R. Unat-M.A.Köymen), Ankara 1987, s.109-111; Âşıkpaşazâde, *Tevârih-i Âl-i Osman* (Osmanlı Tarihleri, Nşr. Atsız), İstanbul 1949, s. 103-4.

Karar Halil tâkib etmiştir. Bilâhare, 1362 yılında Çandarlı'nın tâyiniyle birlikte, mevcut kadılıkların bir üst kurumu olarak "kadıaskerlik" müessesesinin teşekkülü⁶ ve bilhassa, Fâtih'in son yıllarında, daha sonraki dönemlerde de devam edecek şekilde, Rumeli ve Anadolu kadı-askerlikleri olarak ikiye ayrılmak sûretiyle yeniden tanzim edilmesi⁷ ile birlikte, kânûnnâme çerçevesinde, devlet teşkilâtı içerisindeki müstesnâ yerine oturtulması⁸, Osmanlı adlî teşkilâtı bünyesinde kadılık müessesesinin inkişâfı ve klasik şeklini kazanması bakımından önemli bir dönüm noktası olmuştur.

Osmanlı Devleti bünyesinde bu şekilde gelişmiş olan kadılık müessesesini işgal eden kadılar, derece îtibârıyla farklı olmakla berâber, buldukları yerlerde hemen aynı fonksiyonu icrâ etmekte idiler⁹. Kadıların bu müşterek fonksiyonunu belirleyebilmek için, sâdece, vaktiyle kadı mahkemelerinde tutulmuş olup, âit olduğu "kazâ dâiresi" ile ilgili çok mühim ve zengin mâlumâtı hâvî olan "şer'îye sicilleri"¹⁰ ni tedkîk , hiç

⁶ Bazı kaynaklarda, daha 1360 yılında yapılmış olan bir tâyinle kurulmuş olduğu ifade edilen (bkz. Yusuf Halaçoğlu, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı*, Ankara 1991, s. 15) bu müessese hakkında tafsilat için bkz. Uzunçarşılı, *İlmiye Teşkilâtı*, s. 151-60; Cİ. Huart, "Kazasker", *JA*, VI, s.522; Gy. Kaldy Nagy, "Kadıasker", *Encyclopaedia of Islam (EI²)*, IV, s. 375-76.

⁷ Uzunçarşılı, *İlmiye Teşkilâtı*, s. 151-52; Halaçoğlu, *Aynı eser*, s. 15-16.

⁸ Abdülkâdir Özcan, "Fâtih'in Teşkilât Kânunnâmesi ve Nizâm-ı Âlem İçin Kardeş Katli Meselesi" *Tarih Dergisi* 33(1982), s. 29-51. Ayrıca, daha sonraki durum hak. bkz. "Tevki'i Abdurrahman Paşa Kânunnâmesi", *Millî Tetebbûlar Mecmuası* I/3 (Tem.-Ağs. 1331), s. 540.

⁹ Mustafa Akdağ, "Osmanlı Müesseseleri Hakkında Notlar", *Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, XXIII/2 (1955), s. 48; Aynı Müellif, *Türkiye'nin İktisadi ve İctimâî Tarihi I*, Ankara 1979, s. 402.

¹⁰ Bugün, Ankara, Millî Kütüphane bünyesinde toplanmış olan sicillerin "Şer'îye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru" başlığı altında, büyük ölçüde katalogları yayınlanmıştır. Bazıları için bkz. Osman Ersoy, *Târih Araştırmaları Dergisi*, XIII / 24 (1979-80), s. 1-20; Aynı Müel., *Dil ve Tarih Coğrafya Fak. Derg.* XXI / 3-4 (1965), s. 33-65; Mücteba İlgürel, *Tarih Dergisi* 28-29 (1974-75), s. 123-166;

değilse, defterlerde mukayyed belgeleri umûmen tasnif etmek yeterlidir¹¹. Nitekim, bu doğrultuda yapılmış olan bâzı çalışmalar da dikkate alındığında, sözkonusu sicillerde kayıtlı belgeleri iki grupta mütâlaa etmek mümkündür. Bunlardan birinci grubu, “doğrudan kadı tarafından düzenlenen”, ikinci grubu ise, “hükümdar başta olmak üzere merkezî idârede görevli sâir devlet adamları tarafından gönderilip, deftere kaydedilmiş olan” belgeler teşkil etmektedir¹².

Birinci gruba dâhil olan belgeler, genellikle, “hüccet, i’lâm, ma’ruz” ve “mürâsele” lerden ibâret olup, başlıcaları şunlardır; Mahkemede görülen alacaklı-borçlu, miras, boşanma ve zînâ da dâhil olmak üzere “kânûn ve şer” e muhâlefet edenlerin her türlü dâvâ kaydı, “akd” ile ilgili kayıtlar, şehir ve kazâ dâiresinde alınması kararlaştırılan idârî ve inzibâtî kararlara dâir kayıtlar, şehrin idâresinde kadıya muâvenet edecek vazîfelilerin ve esnaf idârecilerinin tâyini ile esnaf arasında akdedilen anlaşmaların tescili yanında, esnafdan âdet ve kânûna riâyet etmeyenlere takdir edilen cezâlara dâir kayıtlar, kazâyâ vaz’edilen tekâlifin mahalle ve köylere tevzîi ile, kazâda zuhûr eden arâzi, öşür ve resm ihtilaflarına dâir belgeler, istihsâl edilen mahsûl ile îmâl edilen mâmûllerle ilgili “narh” kayıtları, “muhallefât” ve “tereke” kayıtları ile yetimlere tâyin edilen vâsî ve nafakaya dâir hüccetler ve nihâyet önemli bir yer tutan, vakıflarla ilgili

Yusuf Halaçoğlu, *Tarih Dergisi* 30 (1976), s.99-108 ; Yusuf Oğuzoğlu, *Tarih Araştırmaları Dergisi* XIV / 25 (1982), s. 343-360. Ayrıca bkz. Heyet, *Şer’iye Sicillerinin Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler I*, İstanbul 1988. (Bu cildin birinci kısmı Ahmed Akgündüz tarafından hazırlanmış).

¹¹ Bunların târihî kaynak olarak ifâde ettiği kıymet hak. bkz. Câhit Baltacı, “Şer’iye Sicillerinin Tariseli ve Kültürel Önemi”, *Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri* (İstanbul 1985), s. 127-32; Mehmet İpşirli, “Sosyal Tarih Kaynağı Olarak Şer’iye Sicilleri”, *Tarih ve Sosyoloji Semineri Bildirileri* (İstanbul 1991), s. 157-62; Çağatay Uluçay, “Manisa Şer’iye Sicillerine Dâir Bir Araştırma”, *Türkiyet Mecmuası*, X (1953), s.295-98.

¹² Uluçay, “Aynı makale”, s. 290; Heyet, *Aynı eser*, s. 19-50; Halit Ongan, *Ankara’nın Bir Numaralı Şer’iye Sicili*, Ankara 1958, s. X vd.

kayıtlar¹³.

İkinci gruba dâhil olan belgeler ise, genellikle, “emir ve ferman”, “buyruldu, tezkere, temessük” ve sâir kayıtlardan ibâret olup, en fazla yer tutanları şunlardır; Sefer ile ilgili çok çeşitli kayıtlar, gene sefer vâkî oldukça toplanan “nüzül” ve “sürsat zâhiresi” ve bedellerine dâir kayıtlar ile, “avâırız-ı dîvâniye” ve “tekâlif-i örfiye” ile ilgili muhtelif hükümler, “ulak, mübâşir” gibi kâzâdan geçecek görevlilerle ilgili hükümler, ölen idârecilerin muhallefâtının zabtundan, te’dib, sürgün ve sâir cezâlara varıncaya kadar çeşitli hükümler, şehir ve kazâ idâresi ile ilgili muhtelif hükümlerle, şehir idârecilerininin tâyin ve azillerine dâir fermanlar, kazâda meskun nüfûsu teşkil eden muayyen zümrelerle ilgili hükümler, adâletnâmeler, kazâ dâhilinde vâkî olan âfetlerle ilgili kayıtlar ve mukâtaatın tevcihine dâir beratlar¹⁴.

Şer’iye sicillerinin muhtevâsını teşkil eden bütün bu belgeler dikkatle tedkîk ve tasnif edildiğinde, Osmanlı Devleti taşra teşkilâtının en mühim unsuru olan kadı’nın vazîfelerinin, “adlî, idârî” ve “beledî” olmak üzere başlıca üç noktada yoğunlaştığı görülmektedir.

1- Adlî : Kadı, başta da ifâde edildiği gibi, evvelâ kendi kazâ dâiresinde hukûku tatbik etmek sûretiyle ahâli arasındaki her türlü ihtilâfı gidermek ve aynı zamanda, bugünkü noterlerin üstlendiği her nevî “akd” muâmelesini ifâ etmekle, “yargı” fonksiyonunu icrâ eden bir “hâkim” idi. Adlî vazîfelerin yerine getirildiği müessese ise, kadı ile birlikte “kâtib, muhızır” ve “çavuş” gibi ikinci derecede vazîfelilerin de görev yaptığı “mahkeme”¹⁵ idi. Bu fonksiyonun icrâsında kadı’nın en büyük yardımcısı

¹³ Tafsilat için bkz. Uluçay, *Aynı makale*, s. 291-92; Heyet, *Aynı eser*, s. 19-38; Ongan, *Aynı eser*, s. 19-38.

¹⁴ Uluçay, *Aynı makale*, s. 290-91; Heyet, *Aynı eser*, s. 39-50; Ongan, *Aynı eser*, s.XI-XV.

¹⁵ Kadı’nın idâresinde her türlü dâvânın görüldüğü yer olup, “Meclis-i Şer’ “ denilen mahkeme için bkz. Halil İnalçık, “Mahkeme”, *IA*, VII, s. 149-151; Heyet, *Aynı eser*, s. 76-80.

ise, gerek kadıya vekâlet eden, gerekse, kır iskan merkezlerinde dolaşmak sûretiyle bâzı küçük dâvâları yerinde “hall ve fasl” etmek üzere tâyin olunan “nâib”¹⁶ idi. Kazâ dâiresi adlı teşkilâtının diğer iki önemli unsuru da, mankemede hazır bulunan “şuhûdü'l-hâl” ile, “iftâ” makâmını temsilen gerektiğinde kadıya kararlarında muâvenet eden “müftî”¹⁷ idi.¹⁸

2- İdârî : Bilindiği üzere, Osmanlı idârî teşkilâtına göre Devlet, sırasıyla, “beylerbeyilik, sancak” ve “kazâ” lara taksim edilmiştir. Bugüne kadar yapılmış olan çalışmalarda her ne kadar, bu idârî teşkilâtın temel unsuru “sancak” kabul edilmiş ise de, kendisine tâbi “nâhiye, köy” ve “köy-altı” iskan yerleriyle bir bütünlük arzeden ve kadı'nın “salâhiyet mıntıkası”nı ifâde eden “kazâ”nın, belli bir sancağa bağlı olmakla berâber, hem idârî taksimâtın esâsını ve hem de yönetimin temelini teşkil ettiğini kabul etmek daha doğru olacaktır¹⁹. Nitekim, şer'îye sicillerindeki sûretlerinden de anlaşılacağı üzere, başta “mühimme” ve “ahkâm” defterlerinde olmak üzere, bugün Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde mevcut sâir tasniflerde kayıtlı olup, daha ziyâde idârî konularla ilgili olarak merkezden yazılmış olan hükümlerin büyük bir çoğunluğunun kadılara hitâben düzenlenmiş olması bile, diğer idârî ünitelerin başında bulunan idârecilere nazaran kadı'nın idârî bakımdan daha aktif bir konumda olduğuna işâret etmektedir. Kısacası, yukarıda zikrolunan belgelerle birlikte bütün bu hükümlerden anlaşıldığı kadarıyla, “hâkim” olan kadı, aynı zamanda uhdesinde bulunan kazânın idâresinden mesul en yüksek düzeyde

¹⁶ Cavid Baysun, “Nâib”, *İA*, IX, s. 50-52; Heyet, *Aynı eser*, 72.

¹⁷ Bkz. Uzunçarşılı, *İlmiye Teşkilatı*, s. 173 vd.; M. Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, II, İstanbul 1983, s. 599-601; Ebül'ula Mardin, “Fetva”, *İA*, IV, s. 582-84.

¹⁸ Tafsilat için bkz. İlber Ortaylı “Osmanlı Kadısı Tarihi, Temeli ve Yargı Görevi”, *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, XXX / 1-4 (1977), s. 119-128; Akdağ, *Aynı makale*, s. 48-49; Aynı Müellif, *Aynı eser*, s.72 vd. Heyet, *Aynı eser*, s.71 vd.

¹⁹ Yaşar Yücel, “Osmanlı İmparatorluğunda Desantrilizasyona Dâir Genel Gözlemler”, *Belleten*, XXXVIII / 152 (Ekim 1974), s. 667; Tuncer Baykara, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I Anadolu'nun İdârî Taksimâtı*, Ankara 1988, s. 32-33.

“mülkî âmir” dir. Bu itibarla kadı, merkezden aldığı emirler doğrultusunda, kazâ dâiresinde, devlet mekanizmasını teşkil eden hemen bütün müesseselerin işleyişini kontrol altında tutup, gözetmekle mükellefdir. Bu cümleden olarak, merkezden gelen her türlü emrin tatbiki, tekâlifin tevzîi ve tahsîli gibi sorumluluklarla, Osmanlı taşra teşkilâtının “hâkim ve merkezî bir unsuru” olan kazâ’nın başında bulunan kadı’nın en dikkate değer husûsiyetlerinden birisi de, doğrudan “Divan-ı Hümâyun” ile irtibatlı olması sebebiyle, re’âyâ ile merkezî otorite arasındaki en mühim bağı teşkil etmesidir²⁰. İdârî vazîfelerini ifâda kadı’nın en önemli yardımcıları ise, şehirde âsâyîşin temininden sorumlu “subaşı” ile emrinde bulunan “asesbaşı” ve “asesler”, ahâlîyi temsilen vazîfe yapan “köy ve mahalle kethüdâları” ile bunların üzerinde yer alan “şehir kethüdâları” idi²¹.

3- Beledî: Buraya kadar ifâde edildiği gibi, kazâ dâiresinde “hâkim” ve “mülkî âmir” konumunda bulunan kadı, aynı zamanda, “kethüdâ” ve “yiğitbaşı” ların tâyini yetkisiyle esnaf ve çarşı-pazarın denetiminden, narh konulması sûretiyle fiyatların tesbiti, ihtikar ve istifçiliğin engellenmesine, miras taksiminden, nikah akdine, mukâta’a işlerinin kontrolünden²² arâzi ve emlâk satış işlerine varıncaya kadar,

²⁰ T. Baykara, *Osmanlı Taşra Teşkilâtında XVIII. Yüzyılda Görev ve Görevliler (Anadolu)*, Ankara 1990, s. 7.

²¹ Kadı’nın idari görevleri hak. tafsilat için bkz. Akdağ, *Aynı makale*, s.49-51; Aynı Müellif, *Aynı eser*, 406-8; Y.Yücel, *Aynı makale*, s. 667-68; Münir Atalar, “Şer’iye Mahkemelerine Dair Kısa bir Tarihçe”, *İslâm İlimleri Enstitüsü Dergisi*, IV (Ankara 1980), s. 309-311; İ. Metin Kunt, *The Sultan’s Servants The Transformation of Ottoman Provincial Government 1550-1650*, New York 1983, s. 9-12.

²² Bkz. Tayyip Gökbilgin, “XVI Asırda Mukâtaa ve İltizam İşlerinde Kadılık Müessesesinin Rolü”, *IV. Türk Tarih Kongresi Zabıtları* (Ankara 1952), s. 433-55. Kezâ “Mühimme Defterleri” nde buna dair daha birçok hüküm mevcuttur. Meselâ, bunlardan 24 Ekim 1579 târihli bir hükme göre (BOA-MD-41), s. 76 / 168), “Livâ-i Germiyan mukâta’atından Lâzıkıyye ve tevabî’i mukâta’atı müfettişliği’ne “Lâzıkıyye Kadısı ‘Abdullah”, 20 Kasım 1579 târihli diğer bir hükme göre de (Aynı defter, s. 184 / 412), “Livâ-i Ankara ve Germiyan tevâbi’i mukâta’atı müfettişliği” ne gene

şehrin çok çeşitli “beledî” hizmetlerinin de en yüksek düzeyde sorumlusu idi. Bu hizmetlerin yürütülmesinde de kadı'nın en önemli yardımcısı “muhtesip” olup, bunu “esnaf şeyhleri” ve “yiğitbaşı”ları, “mimarbaşı” ve “çöp subaşı” gibi ikinci derecede beledî vazîfeliler tâkib etmekte idi²³.

Osmanlı kadısının, başlıca bu üç sahada yoğunlaşan vazîfeleri ile birlikte özellikle, vakfiyelerin tanzim ve tescilinden, mütevellî ve nâzırların tâyin ve azli ile merkezle olan bağlantısına varıncaya kadar, kendi salâhiyet mıntokasındaki vakıflarla ilgili sorumluluklarının da belirtilmesi gerekir. Bununla birlikte, kadıların sık sık bâzı istisnâî görevlere de tâyin edildiklerine dâir pek çok kayıt mevcuttur. Bunlardan anlaşıldığı kadarıyla, kadılar, zaman zaman suistimâli görülen sancak beyi, kadı veyâ nâzır gibi görevlilerin tahkikâtına tâyin edilmişler²⁴, bâzı durumlarda da “emin” tâyin edilmek sûretiyle, bir sancağın “tahrir” ine memur edilmişlerdir²⁵.

“Lâzıkıyye Kadısı Mevlânâ Muhyiddin” tâyin olunmuştur.

²³ Tafsilat için bkz. Akdağ, *Aynı makale*, s. 51; Aynı Müellif, *Aynı eser*, s. 408-10; M. Atalar, *Aynı makale*, s. 310-11; M.S.Kütükoğlu, *Osmanlılarda Narh Müessesesi ve 1640 Tarihli Narh Defteri*, İstanbul 1983, s. 3-34; Ziya Kazıcı, *Osmanlılarda İhtisab Müessesesi*, İstanbul 1987, s. 29 vd; Gabriel Baer, “The Administrative, Economic and Social Functions of Turkish Guilds”, *International Journal of Middle East Studies* I / 1 (1970), s. 28-50.

²⁴ Buna dair çok sayıda hükümden sâdece birkaçına göre meselâ; “Re’âyâyâ zulm ve ta’addî üzre” olan “Lâzıkıyye Voyvodasi” nin tahkikine Temmuz 1629’ da Lâzıkıyye ve Ezîne kadıları (MD-84, s. 30/35); Gene Lâzıkıyye’ de sâkin olup zulm ve ta’addî üzre olan iki kadı'nın tahkikine Aralık 1592’de Lâzıkıyye Kadısı (MD-69, s. 214/425); Suiistimâli görülen “sâbık Lâzıkıyye Kadısı” nin tahkikine 11 Eylül 1593’de Lâzıkıyye Kadısı ‘Abdülkerim (MD-71), s. 27/52); Hakkında şikâyet vâkî’ olan “Gököyük Kadısı”nın tahkikine 19 Kasım 1582’ de Lâzıkıyye, Alaşehir ve Uşak kadıları (MD-48, s. 171 / 477); 15 Kasım 1573’ de “şenâ’ ati zâhir olan Zâim” in tahkikine de Kütahya ve Lâzıkıyye kadıları memur edilmişlerdir. (MD-23, s. 127 / 258).

²⁵ Sözelimi, Mayıs 1568’ de Hamid ve Teke Sancaklarının tahririne Lâzıkıyye Kadısı Yahyâ memur edilmiştir. (MD-7, s. 520 / 1493, 94, 95 vd.) Ayrıca bkz. Mehdi İlhan, “The Process of Ottoman Cadastral Surveys During the Second Half of Sixteenth Century a Study Based on the Documents From Muhimme Defters”,

Bu şekilde çok geniş vazife ve salâhiyeti hâiz olan kadı'nın tâyinine gelince; Medreseden "icâzetnâme" almak sûretiyle mezun olan bir kimse, "mülâzım" sıfatıyla, bütün ilmiye mensuplarının kaydedildiği "tarîk defteri"ne yazılıp, muayyen bir müddet "mülâzemet" ettikten sonra, lüzumlu şartları hâiz olmak kaydıyla²⁶, kendisine açık olan müderrislik veya herhangi bir idârî görev dışında doğrudan kadılığı tercih eder ise, evvelâ "kazâ kadılığı" na tâyin edilirdi. Bununla birlikte, ilmiye mensuplarından, belirli bir müddet müderrislik yapanların da, burada elde ettikleri derecelerine göre, sonradan kadılığa intisâb etmeleri mümkün idi.

Kadı tâyinleri, XV. asrın ortalarına kadar, Divan toplantılarında kadılıkların bağlı bulunduğu Rumeli ve Anadolu kadıaskerlerinin arzı üzerine pâdişahın, Fatih zamânında Divanın vezir-i azam başkanlığında toplanmaya başlamasından îtibâren ise vezir-i azamın tasdikiyle gerçekleşmekte idi. Ayrıca, XVI. asırdan îtibâren "mevleviyet" kadılarının tâyini ise, giderek daha nüfuzlu bir müesese hâline gelen şeyhülislâmlığın teklifi ile yapılmaya başlanmıştır²⁷.

Bu sûretle, bir kazâyâ tâyin olunan kadı'nın kadılık müddeti muayyen olduğundan, bunun ikmâlinden sonra mâzul olan kadı pâyitahta gelerek, kadıasker dâiresinde yaklaşık iki sene mülâzemet ettikten sonra, sırası geldiğinde, yeniden tâyin olunurdu²⁸. Belirli bir yerde kadılık müddeti ise, derecelere bağlı olmakla berâber değişmektedir. Bugüne kadar

Anuarul Institutului de Istorie si Arheologie" A.D.Xenopol", XXIV / 1 (1987), s. 23-25. Yukarıda zikrolunanların dışında, kadı'nın fonksiyonuna dâir genel bir değerlendirme için bkz. Şinâsi Altundağ, "Osmanlılarda Kadıların Salâhiyet ve Vazifeleri Hakkında" VI. Türk Tarih Kongresi Zabıtları (Ankara 1967), s. 342-54.

²⁶ Söz konusu şartlar hak. bkz. İlber Ortaylı, *Aynı makale*, s. 119-128; Heyet, *Aynı eser*, s. 70.

²⁷ Uzunçarşılı, *Ilmiye Teşkilâtı*, s. 87, 103-6; Heyet, *Aynı eser*, s., 69-70; Halaçoğlu, *Aynı eser*, s. 111-12.

²⁸ Uzunçarşılı, *Ilmiye Teşkilâtı*, s. 94-95, 104-105.

yapılmış olan çalışmalar genellikle, bu değişikliğin on sekiz ay ile üç sene arasında sınırlı olduğunu ortaya koymuştur²⁹. Ancak, yayınımıza esas teşkil eden defter dışında, gene Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'nde mahfuz 1528 târihli “Anadolu kadılıklarına mutassarrıf olanları zamanlarıyla beyân” eden bir defterde yer alan kayıtlara göre³⁰, sözkonusu müddet bâzı durumlarda daha da uzun tutulabilmiştir. Bu cümleden olarak, “İznikmid ma’a Kandırı” kadısı Mevlânâ Fahreddin on iki yıl, “Yabanâbâd” kadısı Mevlânâ Muslihiddin beş yıl sekiz ay, “Bursa” kadısı Mevlânâ Dâvud beş yıl bir ay, “Kütahya” kadısı Mevlânâ Mehmed Şah beş yıl ve “Egirdir” kadısı Mevlânâ Muslihiddin de dört buçuk yıldan beri, zikrolunan kazâlarda kadılık vazîfesini îfa etmişlerdir³¹.

Bu şartlarda belirli bir üniteye tâyin olunan kadıların hepsi, buldukları yerlerde hemen aynı fonksiyonu icrâ etmekle berâber, gerek vazîfe yaptıkları yer, gerekse ilmiye sınıfındaki konumları ve sâir meslekî formasyonları îtibâriyle farklı derecelere ayrılmakta idiler. Kadılar evvelâ yevmiyeleri ile de doğrudan ilgili olarak “mevleviyet” ve “kazâ kadıları” şeklinde iki ayrı grup teşkil ederler. Bunlardan, büyük eyâletlere ve bâzı mühim sancaklara tâyin olunan “mevleviyet kadıları” da, gerek kendilerine tahsis edilen yevmiyelerine ve gerekse sâir husûsiyetlerine göre, kendi içerisinde farklı derecelere ayrılmakta idi³². Bununla birlikte, başlıca, Rumeli, Anadolu ve Mısır kazâları kadılıkları olmak üzere üç grupta değerlendirilen ve en yüksek dereceli kadılığı yüz elli akçalık “eşref-i kuzât” olup, önemli bir kısmı burada neşrolunan defterde mukayyed olan “kazâ kadılıkları” da kendi içerisinde farklı derecelere ayrılmakta idi. Bunlardan

²⁹ Uzunçarşılı, *Aynı eser*, s. 94; Halaçoğlu, *Aynı eser*, s. 112; Hüseyin Özdeğer, *1463-1640 Yılları Bursa Şehri Tereke Defterleri*, İstanbul 1988, s. 5-6.

³⁰ *Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi (=TSMA) D-7625*.

³¹ *Aynı defter*, v. 1-b.

³² Tafsilat için bkz. Uzunçarşılı, *İlmiye Teşkilâtı*, s. 95-103, 271-280; Heyet, *Aynı eser*, s. 68-69. Ayrıca, farklı derecelerdeki kadıların kânûnname çerçevesinde belirlenmiş olan ve teşrifattaki yeri ile birlikte zikredilmiş olan “elkab”lar için bkz. A. Özcan, “*Teşkilât Kânunnâmesi*”, s. 39, 44, 49-50.

Rumeli kadıları dokuz, Anadolu kadıları on ve gene Anadolu kadıaskerliğine tâbi olan Mısır kadıları da altı ayrı derece teşkil etmekte idi. Bunlardan sâdece konumuzu teşkil eden Anadolu kadılıklarının dereceleri ise, ibtidâdan başlamak üzere, “tâsia, sâmine, sâbia, sâdise, sâniye, Musul” ve “sitte-i Mısır” şeklinde bir sıra tâkib etmekte idi. Kazâ kadılarına bu derecelere göre tahsis olunan yevmiyelerin beşer akça zamm ile yirmiden kırk akçaya kadar olup, zamanla yüz elli akçaya kadar yükseldiği ifâde edilmekte ise de³³, yayınladığımız defterde kayıtlı Anadolu Vilâyeti kadılarına tahsis edilmiş olan yevmiyelerin dört ila üç yüz akça arasında değiştiği dikkati çekmektedir. Kadılara ayrıca tahsis edilmiş olan gelirler de, Fâtih’in “Teşkilât Kânûnnâmesi”nde şöyle kaydedilmektedir; “Ve kuzât bir sicilde yedi akçe ve hüccetden otuz iki akçe ve sûret-i sicilden on iki akçe ve imzâdan on iki akçe alalar. Ve kısmet-i emvâlden binde yirmi akçe ve nikahdan bîkr ise otuz iki, seyyib ise on beş akça alalar”³⁴.

İşte burada neşredilen defter, yukarıda genel husûsiyetleriyle tasrih edilmeye çalışılan kadılık müessesesiyle ilgili olarak, umûmiyetle kazâ ve kadıların durumunu tesbit etmek ve bilhassa tâyinlerle ilgili kadıasker tarafından düzenlenerek, “huzûr-ı Hümâyun”da okunmak sûretiyle pâdişâhın bilgisine ve tasvibine arzolunan “akdiye defterleri”nden birisidir³⁵. Yavuz Sultan Selim’in saltanatının (1512-20) ilk yıllarında “evâhır-ı Şevvâlü’l-Mükerrem 919 (20-30 Aralık 1513) târihinde tanzim edildiği anlaşılan defter, “Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi D-929” numarada kayıtlıdır. Toplam sekiz varakdan ibâret olan defter, başlığından da anlaşılacağı üzere, Anadolu kadıaskerliğine tâbi “Anadolu Vilâyeti”ne bağlı “liva”ları esas almak sûretiyle, bu livaları meydana getiren “kazâ” ları ve bâzı özellikleriyle birlikte buralara tâyin edilmiş olan “kadı” ları ihtivâ etmektedir.

³³ Uzunçarşılı, *İlmiye Teşkilâtı*, s. 91-94.

³⁴ A.Özcan, “*Teşkilât Kânunnâmesi*”, s. 48.

³⁵ Kadılarla ilgili olarak tutulan defterler için bkz. Uzunçarşılı, *İlmiye Teşkilâtı*, s. 87-88.

Bugüne kadar, kazâların üzerinde bir idârî üniteyi ifâde eden sancakların kimlerin idâresine verildiğine dâir “sancak tevcih defterleri” üzerinde yeteri kadar durulmuş ve bâzıları yayınlanmış olmakla berâber³⁶, daha önce de işâret olunduğu üzere, Osmanlı idârî teşkilâtının esâsını teşkil eden kazâların teşkilâtı ve kimlere tevcih edildiğini gösterir “kadı defterleri” yeteri kadar dikkate alınmamış, Rumeli kadılıkları düzenlemesine dâir birisi müstesnâ³⁷, bütün olarak herhangi bir örneği de neşredilmemiştir. Dolayısıyla, burada yayınlanan defter de, daha önce bâzı araştırmacılar tarafından tesbit edilmiş olmakla berâber, sâdece idârî taksimatla ilgili, çok sathî nakillerden öte herhangi bir şekilde değerlendirmeye tâbi tutulmamıştır³⁸. Binâenaleyh, ilgili olduğu Anadolu Vilâyeti bünyesinde herhangi bir idârî ünite üzerinde çalışan birisinin mutlak sûrette istifâde etmesi gereken bir kaynak durumunda olmasına rağmen, yeterince tesbit edilip değerlendirilememiş olması bizi, doğrudan doğruya defterin neşrine sevketti. Bundan muradımız ise, defterde mevcut kayıtları bütün teferruâtıyla tahlile tâbi tutmaktan ziyâde, sâdece, aynıyle takdim etmek sûretiyle genel olarak, Osmanlı kadılık müessesesi, özel olarak da XVI. asrın başlarında Anadolu Vilâyeti kazâ ve kadıları hakkında bilinenlere pek çok bilinmeyen ilâve eden böyle bir defteri ilgili ilim âleminin bilgisine sunarak, mezkur bilinmeyenler üzerinde düşünülmesini temine çalışmaktan ibârettir.

Defter, aşağıdaki metnin tâkibiyle de anlaşılacağı üzere, özellikle

³⁶ XVI. Asra ait bazı örnekleri için bkz. İ. Metin Kunt, *Sancaktan Eyâlete 1550-1650 Arasında Osmanlı Ümerâsı ve İl İdâresi*, İstanbul 1978, s. 125-198.

³⁷ M. Kemal Özerin, “Rumeli Kadılıklarında 1078 Düzenlemesi”, *Ord. Prof. İsmâil Hakkı Uzunçarşılı’ya Armağan*, (Ankara 1976), s. 251-309.

³⁸ Bkz. M. Çetin Varlık, “XVI. Yüzyılda Anadolu Beylerbeyliği Sancakları ve Kadılıkları Üzerine”, *Atatürk Üniversitesi’nin Kuruluşunun XX. Yıl Armağanı*, IV. Kitap, (Ankara 1978), s. 25-26; Ahmet Şimşirgil “Osmanlı Taşra Teşkilatında Rûm Beylerbeyliği”, *Türklük Araştırmaları Dergisi* 5(1989), s. 291; M. Akif Erdoğan, “Karaman Vilâyetinin İdari Taksimatı”, *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, XII (1992), s. 426-27.

iki bakımdan önem taşımaktadır. Birinci nokta, idârî taksimat açısından, Osmanlı Devleti'nin, daha ziyâde XVI. asrın ilk çeyreğinden sonra netleşmiş olan klasik düzeninin henüz yeterince oturmamış olduğu bir târihi ifâde eden 1513' lerdeki Anadolu Vilâyeti'nin durumunu yansıtmasıdır. Bilindiği üzere, "Anadolu Beylerbeyliği", 1363'de "Rumeli Beylerbeyliği" nin teşekkülünden³⁹ kısa zaman sonra Yıldırım Bayezid zamânında, 1393 yılında kurulmuş olup, evvelâ Ankara, 1451' den sonra ise Kütahya merkez tâyin olmuştur⁴⁰. Bu sûretle teşekkül etmiş olan Vilâyet, burada neşredilen deftere göre, 1513'lerde, kendisine tâbi toplam yirmi "liva" dan meydâna gelen büyük bir idârî üniteyi ifâde etmektedir. Gene mezkûr târihte Anadolu Vilâyeti kazâ teşkilâtını da bütün teferruâtıyla tesbit imkânı veren defter, aynı zamanda, her ne kadar son sayfasında yer alan yekûnda biraz farklı kaydedilmiş ise de⁴¹, sözkonusu sancaklara bağlı bulunan toplam 235 kadılıkla ilgili kayıtları ihtivâ etmektedir. Bunların livalara dağılımı ise şöyledir; Hüdâvendigar-27, Karesi-8, Biga-6, Saruhan-12, Kütahya-10, Sultanönü-5, Ankara-7, Bolu,16, Kocaili-8, Kastamonu-12, Aydın-14, Menteşe-11, Teke-6, Hamid-12, Karahisar-6, Kankırı-9, Karaman-25, Alâiye-3, Trabzon-9, Amasya-29.

Bununla birlikte, XVI. asrın daha sonraki yıllarına âit "tahrir defterleri" ve "sancak tevcih defterleri" dikkate alındığında, zamanla, Anadolu Vilâyeti'nin idârî taksimâtında mühim bâzı değişikliklerin meydâna geldiği anlaşılmaktadır. Nitekim, elimizdeki deftere en yakın olan 1527 târihli bir "Sancak tevcih defteri"ne göre⁴² Anadolu Vilâyetine tâbi on yedi

³⁹ Halil İnalçık, *The Ottoman Empire The Classical Age 1300-1600*, Londra 1973, s. 106.

⁴⁰ H. İnalçık, *Aynı eser*, s. 106. Ayrıca, tafsilat için bkz. Tuncer Baykara, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş*, s. 83 vd.; M. Ç. Varlık, *Aynı makale*, s. 19-31; Aynı Müellif, "XVI. Yüzyıl Osmanlı İdârî Teşkilatında Kütahya", *Türklük Araştırmaları Dergisi* 2(1987), s. 202-221; F. Taeschner, "Anadolu", *El* 2, I, s. 468-69.

⁴¹ Aşağıda Ek'den bkz. v. 8-b.

⁴² *TSMA-D-5446* numarada kayıtlı bu defter için bkz. İ. M. Kunt, *Sancaktan Eyalete*, s. 127.

sancak zikredilmektedir. Kezâ, idârî taksimat bakımından, mevcut kaynaklar içerisinde müstesnâ bir yer işgal eden “tapu tahrir defterleri”nden, birbirini tamamlayan iki ayrı cilt hâlinde olup, 1530'lara târihlenen, bütün olarak “icmâlen” Anadolu Vilâyeti'ni muhtevî defterlerde de⁴³ aynı şekilde on yedi sancak kayıtlıdır ki, küçük çaplı bâzı değişikliklerle birlikte, bu durumun uzun zaman muhâfaza edildiği anlaşılmaktadır⁴⁴.

Burada dikkati çeken mühim bir noktada, müteakib düzenlemeleri aksettiren defterlerde, ya kendilerine tâbi liva ve kazâlarla müstakil bir vilâyet olarak, ya da başka bir eyâlete bağlı sancak olarak görünen Karaman, Amasya ve Trabzon'un Anadolu Vilâyeti'ne tâbi birer “liva” olarak kaydedilmiş olmalarıdır. Bunlardan, Osmanî Devleti'ne ilhâkından sonra, 1476-1512 târihleri arasında müstakil bir vilâyet olarak teşekkül etmiş olduğu ileri sürülen⁴⁵ Karaman, 1527 târihli defterde⁴⁶, “Konya, İçil, Niğde, Beyşehir, Aksaray ve Maraş” livalarından ibâret bir “vilâyet” olarak kaydedilmiş olup, daha sonraki dönemlerde de ufak bâzı değişikliklerle berâber varlığını devam ettirmiştir⁴⁷. Kısacası, burada neşredilen defterde, Karaman'ın 1513' de hâlâ Anadolu Vilâyeti altında bir

⁴³ BOA-TD-166, 438. Bkz. M.Ç.Varlık, “Osmanlı İdârî Teşkilâtında Kütahya”, s.205-6.

⁴⁴ Anadolu'nun idârî taksimâtında zamanla meydana gelen değişimler için bkz. T. Baykara, *Aynı eser*, s. 92 vd.; M.Ç. Varlık, *Anadolu Beylerbeyliği*, s. 119-131; İ. M. Kunt, *Sancaktan Eyâlete*, s. 136-37, 155-56, 187; Ş. Turan, “XVII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğunun İdârî Taksimâtı (H. 1041 / M. 1631-32 tarihli bir idârî taksimat defteri)”, *Atatürk Üniversitesi 1961 Yıllığı (Ankara 1963)*, s. 201-232.

⁴⁵ H. İnalçık, *Aynı eser*, s. 106; T. Baykara, *Aynı eser*, s. 87; M.A.Erdoğan, *Aynı makale*, s. 426.

⁴⁶ İ. M. Kunt, *Sancaktan Eyâlete*, s. 128.

⁴⁷ Kunt, *Aynı eser*, s. 138, 156; M. A. Erdoğan, *Aynı makale*, s. 425-30; T. Gökbilgin, “XVI. Asırda Karaman Eyâleti ve Larend (Karaman) Vakıf ve Müesseseleri”, *Vakıflar Dergisi* VII (1968), s. 29 vd.

liva olarak kaydedilmiş olması, henüz kesinleşmemiş olan “Karaman Vilâyeti”nin teşekkülü tarihi bakımından üzerinde düşünölmeye değer bir noktadır. İkinci olarak, daha Çelebi Mehmed zamânında, 1413 yılında “Sivas-Amasya-Tokat” merkezinde müstakil bir eyâlet olarak teşekkülünden sonra, Fatih zamânında Trabzon’un da dâhil edilmesiyle, toplam on livadan müteşekkil bir idârî ünite hâline geldiğini bildiğimiz⁴⁸ “Rûm Vilâyeti” ise, her ne kadar, Anadolu Vilâyeti’ne tâbi bir liva olarak yazılmış ise de, 1527 târihinde toplam on iki livadan meydâna gelen müstakil bir ünite olarak kaydedilmiş⁴⁹ ve uzun zaman, küçük bâzı değişikliklerle berâber bu statüsünü muhâfaza etmiştir⁵⁰. Gene, esâsen fethi tâkiben Rûm Vilâyeti’ne dâhil edilmiş olmakla berâber, defterde Anadolu Vilâyeti altında müstakil bir livâ olarak yazılmış olan Trabzon da, 1527’ de aynı şekilde Rûm Eyâleti bünyesinde kaydedilmiş⁵¹, ancak, 1568-74 yıllarından XVI. asrın sonlarına kadar “Erzurum Vilâyeti”ne bağlı kaldıktan sonra⁵², mezkur asrın sonlarından îtibâren Batum ve Gonye sancaklarıyla berâber müstakil bir vilâyet meydâna getirmiştir⁵³.

Defterin ikinci ve en mühim tarafı ise, kadılık müessesesi ve Anadolu kadılıkları ile ilgili son derece önemli kayıtları ihtivâ etmesidir. Bu defterin tedkikiyle, herşeyden evvel, 1513 târihinde Anadolu Vilâyeti’nde mevcut bütün kazâî birimlere tâyin edilmiş olup, yukarıda zikrolunduğu üzere, başlıca adlî, idârî ve beledî noktalarda yoğunlaşan kadılık fonksiyonunu icrâdan sorumlu olarak iş başında bulunan kadıların topluca listesini tesbit etmek mümkündür. Bu cümleden olarak mezkur târihte Anadolu Vilâyeti kazâlarında vazîfe îfâ etmek üzere tâyin edilmiş olan

⁴⁸ Bkz. T. Gökbilgin, “15. ve 16. Asırlarda Eyâlet-i Rûm”, *Vakıflar Dergisi* VI (1965), s. 51-63; A. Şimsirgil, *Aynı makale*, s. 288 vd.

⁴⁹ İ.M. Kunt, *Sancaktan Eyalet*, s. 128.

⁵⁰ Kunt, *Aynı eser*, s. 139, 157; A. Şimsirgil, *aynı makale*, s. 289-299.

⁵¹ Kunt, *Aynı eser*, s. 128.

⁵² Kunt, *Aynı eser*, s. 139, 174.

⁵³ T. Gökbilgin, *aynı makale*, s. 52

toplam 231 kadı bulunmaktadır. Bununla birlikte, “kazâ” kaydedilmiş olduğu halde, kadı tâyin edilmemiş olan dört yerin ise, bir başka kazâyâ tâbi kılındığı görülmektedir. Aşağıda, metin üzerinde de dikkat çekeceği üzere, bunlar, Kütahya’nın “Lâzıkıyye” kazâsına tâbi kılınan”Honaz”, Sultanönü sancağına bağlı “Seydi Gâzi” kazâsına tâbi kılınan “Seydi Gâzi Bölmesi”, Kastamonu’nun “Küre” kazâsına tâbi kılınan “Ayandon” ve Aydın’ın “Tire” kazâsına tâbi kılınan “Tire Bölmesi” dir⁵⁴.

Aşağıda da görüleceği üzere, defterde, her bir kazâyâ tâyin edilmiş olan kadı’nın evvelâ ismi kaydedilmiş, ikinci olarak da, vazîfenin genellikle nerede, ne zaman ve ne sûretle tevcih edildiğine dâir bâzı hususlarla birlikte mutlakâ, tahsis edilen yevmiyeler gâyet açık sûrette belirtilmiştir. Kadılara derecelerine göre tahsis edilmiş olan bu ücretler, kadı’nın durumunu gösterdiği gibi, aynı zamanda, kazânın gerek liva, gerekse vilâyet içerisindeki ağırlığının tâyinine mühim bir kriter olması bakımından da oldukça önemlidir. Nitekim, sözkonusu yevmiyelerin dört ila üç yüz arasında değiştiği defterdeki kayıtlara nazaran, en düşük tahsisatla tâyin edilmiş olan kadı, Hüdâvendigar livasına tâbî “Ermeni” kazâsı kadısı olup, en yüksek tahsisatla tâyin olunmuş olan ise, gene aynı livânın merkez kazâsını teşkil eden “Bursa” kadısı “Mevlânâ Şah Çelebi” dir. Bunu sırasıyla, “Amasya(150), Ankara(130, Tokat(130), Tire(100), Antalya(100), Kütahya(90), Manisa(80), İzmir(80), Konya(80) ve Beçin(80)” kâdıları tâkib etmektedir.

Defterde dikkati çeken bir diğer önemli husus da, kadılarla ilgili sâir kayıtlarda pek tesâdüf edilememesine bağlı olarak, bu mevzûda yapılmış olup, yukarıda zikrolunan çalışmalara da yansımamış olan, yevmiyeleri ile birlikte düşülmüş olan notlardan anlaşıldığı kadarıyla, tâyin edilmiş olan kadıların, durumlarına göre, dört ayrı kategoride kaydedilmiş olmalarıdır. Buna göre, defterde mukayyed 231 kadı, ya “asîl”, ya “müvellâ”, ya “müteferrika” ya da “müştebih” kaydedilmiş olup, ayrı ayrı her sancağın toplam kadı sayısı ve bunların sözkonusu kategorilere dağılımı

⁵⁴ Aşağıdaki Ek’den bkz. v. 4-a, 5-a

verilmiş, ayrıca defterin sonunda da aynı şekilde vilâyet toplamı kaydedilmiştir. Orada da görüleceği üzere, toplam 231 kadı'nın 57'si "asıl" (%24.78), 18'i "müvellâ" (%7.82), 131'i müteferrika(%56,93) ve 24'ü de "müştebih"(%10,43) kaydedilmiş, birisinin de hangisine dâhil olduğu belirtilmemiştir⁵⁵.

Buraya kadar, kısaca tanımlamaya çalıştığımız metni yeni harflere çevirirken, mümkün mertebe, defterdeki gramer özelliklerini muhafaza etmeye çalıştık. Ayrıca, kargaşaya yol açmaması için defterde eksik bırakılmış olan yerleri"---" şeklinde, okunamayan bir kaç yeri de "...” işâretiyle belirttik. Ayrıca, okunuşundan emin olunamayan bâzı kelimeleri (?) şeklinde, soru işâretiyle belirtmekle berâber, metinde olmayıp, tarafımızdan ilâve olunan noktalar da [] şeklinde, köşeli parantez içerisinde belirtilmiştir. Bu cümleden olarak, tâkibi kolaylaştıracağı düşüncesiyle, her livaya ve her bir livayı meydâna getiren kazâlara kendi içerisinde sıra numarası verilmiştir. Bütün bunlarla birlikte, bilhassa yer ve şahıs isimlerinin okunması bakımından, neşredilen bu defterden, lüzûmu hâlinde kontrol etmek sûretiyle, daha güvenilir bir şekilde istifâde edilebilmesi için, ilâve olarak, aynen fotokopisinin de verilmesi uygun görülmüştür.

⁵⁵ Defterde sâdece. Hâmid Livâsı'na tâbi Gölhisar "Kazâsı'na tâyin olunmuş olan "Mevlânâ 'Ömer" in durumu belirtilmemiştir. (6-b)

TAFSİLÜ'L-KUZÂTÜ'L-MANSÛBE FÎ-VİLÂYET-İ ANADOLİ

Tahrîren fî-evâhır-ı Şevvâlû'l-Mükerrem sene 919

[I]

LİVÂ-İ HÛDÂVENDİGÂR

[1] Kazâ-i BURSA	Mevlânâ Şah Çelebi'ye virildi bu def'a İstanbul'da	<i>asîl</i> -	300
[2] Kazâ-i KİTE	Mevlânâ Eflâtunzâde'ye virildi Bursa'da yeden bi-yedin	<i>meşkûkdur</i> -	30
[3] Kazâ-i EYNEGÖL	Mevlânâ Emîr Çelebi'ye virildi Bursa'da	<i>müvellâdandır</i> -15[4]	
Kazâ-i YENİŞEHİR	Mevlânâ Muslihiddin'e virildi bu def'a Edirne'de	<i>asîl</i> -	20
[5] Kazâ-i TOMANIÇ	Mevlânâ Siyâmî'ye virildi Merhûm Sultan Bâyezid zamânında	<i>müteferrika</i> -	6
[6] Kazâ-i ERMENİ	Mevlânâ Siyâmî'ye virildi evâil-i saltanatda	<i>müteferrika</i> -	4
[7] Kazâ-i SÖĞÜT	Mevlânâ Emîn'e virildi bu def'a Edirne'de	<i>müteferrika</i> -	13
[8] Kazâ-i YARHİSAR	Mevlânâ Oruczâde'ye virildi Bursa'da	<i>müteferrika</i> -	13
[9] Kazâ-i SİFRİHİSAR	Mevlânâ 'Abidzâde'ye virildi bu def'a Edirne'de	<i>asîl</i> -	50
[10] Kazâ-i BEGBAZARI	Mevlânâ Kara Kemâl'e virildi bu def'a İstanbul'da yeden bi-yedin	<i>müvellâdandır</i> -	40
[11] Kazâ-i GÖYNÜK	Mevlânâ Kemâl'e virildi Merhûm Sultan Bâyezid zamânında	<i>asîl</i> -	30
[12] Kazâ-i MİHALIÇCIK	Mevlânâ Nâib Muhyiddin'e virildi Bursa'da Bursa nâib[i]dür	<i>meşkûkdur</i> -	20

[13] Kazâ-i GEVYE	Mevlânâ Ahmed'e virildi Bursa'da	<i>asîl</i> -	25
[14] Kazâ-i TARAKLU YENİCESİ	Mevlânâ Emir Şah'a virildi Merhûm Sultan Bâyezid zamânında	<i>müteferrika</i> -	10
[15] Kazâ-i AKHİSAR	Mevlânâ Kara Kadı'ya virildi Bursa'da	<i>müteferrika</i> -	13
[16] Kazâ-i GÖL	Mevlânâ Kefezâde'ye virildi Merhûm Sultan Bâyezid zamânında	<i>müteferrika</i> -	20
[17] Kazâ-i AYDUNCUK	Mevlânâ Kara Hayreddin'e virildi bu def'a İstanbul'da	<i>müteferrika</i> -	13
[18] Kazâ-i AKYAZI	Mevlânâ Fakih Ahmed'e virildi Bursa'da	<i>müteferrika</i> -	23
[19] Kazâ-i EDRENAZ	Mevlânâ Veli'ye virildi Bursa'da	<i>müteferrika</i> -	13
[20] Kazâ-i KEBSUD	Mevlânâ . . . virildi	<i>müteferrika</i> -	13
[21] Kazâ-i MİHALIÇ	Mevlânâ Yarhisarzâde'ye virildi Bursa'da	<i>asîl</i> -	50
(2-b)			
[22] Kazâ-i SINDIRGI	Mevlânâ Ahmed Çelebi'ye virildi Bursa'da	<i>müteferrika</i> -	14
[23] Kazâ-i BERGAMA	Mevlânâ Karındaş-ı kaynına (?) virildi bu def'a İstanbul'da	<i>asîl</i> -	30
[24] Kazâ-i NEVÂHİ-İ BERGAMA	Mevlânâ İsâ'ya virildi bu def'a İstanbul'da	<i>müteferrika</i> -	20
[25] Kazâ-i TARHALA	Mevlânâ 'Arab Çelebi'ye virildi bu def'a Edirne'de	<i>müvellâdandur</i> -	13
[26] Kazâ-i TUZLA	Mevlânâ Toygur'a virildi Ankariyye'de	<i>müteferrika</i> -	20

[27] Kazâ-i GÖNAN Mevlânâ 'Abdi'ye virildi
Ankariyye'de *müteferrika-* 10

YEKÛN -27

Asîl -7 *Müştebih* - 2 *Müteferrika* - 15

[III]

LIVÂ-I KARESİ

[1] Kazâ-i BALIKESRİ Mevlânâ Yahyâ Halifeoğlu'na
virildi ibtidâ-i saltanatda *müteferrika* - 30

[2] Kazâ-i EDREMİD Mevlânâ Turganoğlu'na
virildi bu def'a İstanbul'da *müteferrika-* 40

[3] Kazâ-i AYAZMEND Mevlânâ Mehmed'e
virildi bu def'a İstanbul'da *meşkûkdur* - 25

[4] Kazâ-i MANYAS Mevlânâ Kâsım' a virildi
Merhûm Sultan Bâyezid zamâ-
nında *asîl* - 25

[5] Kazâ-i İVRİNDİ Mevlânâ Şu'ayb'e virildi
İbtidâ-i saltanatda *müteferrika* - 10

[6] Kazâ-i FART Mevlânâ - - -virildi
ibtidâ-i saltanatda *müteferrika* - 7

[7] Kazâ-i BİGADIÇ Mevlânâ Bergama Nâib[i]
Piri'ye virildi Bursa'da *müteferrika* - 5

[8] Kazâ-i KARACALAR Mevlânâ İlbegizâde Sinan'a
HÂNELERİ virildi İstanbul'da *asîl* - 20

YEKÛN -8

Asîl -2 *Müştabih* - 1 *Müteferrika* -5

[III]

LİVÂ-I BİGA

[1] Kazâ-i NEFS-İ BİGA	Mevlânâ Bâli'ye virildi ibtidâ-i saltanatda	<i>asîl</i> -	25
[2] Kazâ-i EYNECİK	Mevlânâ Safersah'a virildi bu def'a İstanbul'da	<i>asîl</i> -	25
	'ale'l-emri's-sultânî -		30
[3] Kazâ-i BALYA	Mevlânâ 'Acem'e virildi Sultan Bâyezid zamânında	<i>meşkûkdur</i> -	18
(3-a)			
[4] Kazâ-i ÇAN	Mevlânâ Kethüdâ Kulu'na virildi Bursa'da	<i>müteferrika</i> -	15
[5] Kazâ-i ÇATAL BERGOZ	Mevlânâ 'Ali'ye virildi ibtidâ-i saltanatda	<i>müteferrika</i> -	12
[6] Kazâ-i LAPSEKİ	Mevlânâ Muhyiddin'e virildi Bursa'da	<i>müteferrika</i> -	6

YEKÛN - 6

Asîl -2*Müştebih* - 2*Müteferrika* -3

[IV]

LİVÂ-İ SARUHAN

[1] Kazâ-i MAĞNİSA	Mevlânâ Kurtzâde'ye virildi ibtidâ-i saltanatda	<i>asîl</i> -	80
[2] Kazâ-i TARHANYAT	Mevlânâ Hayreddin Çelebi'ye virildi bu def'a Edirne'de	<i>meşkûkdur</i> -	40
[3] Kazâ-i GÜZELCE HİSAR	Mevlânâ Sinan'a virildi Sultan Bâyezid zamânında	<i>müteferrika</i> -	7
[4] Kazâ-i AKHİSAR	Mevlânâ Seyyid Müftizâde'ye		

	virildi Bursa'da	<i>müvellâdandur-</i>	25
[5] Kazâ-i GÖRDÜK	Mevlânâ Emre'ye virildi		
	Sultan Bâyezid zamânında	<i>müvellâdandur-</i>	25
[6] Kazâ-i MARMARA	Mevlânâ Memî'ye virildi		
	Ankariyye'de	<i>mütefferrika-</i>	20
[7] Kazâ-i GÖRDES	Mevlânâ Piri'ye virildi		
	Sultan Bâyezid zamânında	<i>mütefferrika-</i>	10
[8] Kazâ-i KAYACUK	Mevlânâ Hatib ... virildi		
	İstanbul'da	<i>mütefferrika-</i>	8
[9] Kazâ-i ATALA	Mevlânâ Haydarî Çelebi'ye		
	virildi Bursa'da	<i>meşkûkdur -</i>	40
[10] Kazâ-i DEMÛRCİ	Mevlânâ Şems Çelebi'ye		
	virildi ibtidâ-i saltanatda	<i>asîl-</i>	30
[11] Kazâ-i NİF	Mevlânâ Nâib Kara Mustafa'ya		
	virildi bu def'a İstanbul'da	<i>mütefferrika -</i>	20
[12] Kazâ-i ILICA	Mevlânâ Sinan'a virildi		
	bu def'a İstanbul'da	<i>mütefferrika -</i>	10

YEKÛN - 12

Asîl -2

Müştebih -2

Müvellâ -2

Mütefferrika -6

[V]

LİVÂ-İ KÛTAHYA

[1] Kazâ-i NEFS-İ	Mevlânâ Sarı Ya'kûbzâde'ye		
KÛTAHYA	virildi yeden bi-yedin	<i>asîl -</i>	90
[2] Kazâ-i ŞEYHLÜ	Mevlânâ Sa'dî ye virildi		
	bu def'a İstanbul'da	<i>mütefferrika -</i>	20
[3] Kazâ-i HOMA	Mevlânâ İskender 'e virildi		
	İstanbul'da	<i>mütefferrika -</i>	13

(3-b)

[4] Kazâ-i 'UŞAK	Mevlânâ Üveys'e virildi bu def'a Edirne'de	<i>asîl -</i>	27
[5] Kazâ-i LÂZIKIYYE	Mevlânâ Kâsım Çelebizâde'ye virildi yeden bi-yedin Sultan Bâyezid zamânında	<i>asîl -</i>	50
[6] Kazâ-i KÜRE-İ SELENDİ	Mevlânâ Hacı'ya virildi Bâyezid zamânında	<i>müteferrika -</i>	10
[7] Kazâ-i KULA	Mevlânâ Kurdzâde'ye virildi yeden bi-yedin bu def'a İstanbul'da	<i>müvellâdandur-</i>	27
[8] Kazâ-i EGRİGÖZ	Mevlânâ Mustafa'ya virildi Ankariyye'de yeden bi-yedin	<i>müteferrika -</i>	8
[9] Kazâ-i SİMAV	Mevlânâ 'Ali'ye virildi Merhum Sultan Bâyezid zamânında Edirne'de	<i>müteferrika -</i>	13
[10] Kazâ-i HONAZ	tâbi'-i Lâzıkıyye		

YEKÛN -10

Asîl - 3

Müvellâ-1 Müştebih - 1

Müteferrika - 4

[VI]

LİVÂ-İ SULTANÖNÜ

[1] Kazâ-i NEFS-İ SULTANÖNÜ	Mevlânâ Kâsım'a virildi Bu def'a İstanbul'da	<i>asîl -</i>	30
[2] Kazâ-i SEYDİ GÂZİ	Mevlânâ Lenk Muslihidin'e virildi Sultan Bâyezid zamânında	<i>müvellâdandur-</i>	10
[3] Kazâ-i BİLECİK	Mevlânâ Deniz Çelebi'ye virildi Ankariyye'de	<i>müvellâdandur-</i>	15
[4] Kazâ-i İNÖNÜ	Mevlânâ 'Abdi'ye virildi Bursa'da	<i>müteferrika-</i>	18

[5] Kazâ-i SEYDÎ GÂZÎ BÖLMESİ	tâbi ' - - - [SEYDÎ GÂZÎ] Mevlânâ - - - YEKÛN -5		
<i>Asîl</i> -1	<i>Müvellâ</i> -2	<i>Müteferrika</i> - 1	

[VII]

LİVÂ-İ ANKARİYYE

[1] Kazâ-i NEFS-İ ANKARA	Mevlânâ 'Abîd'e virildi Ankara'da	<i>asîl</i> -	130
[2] Kazâ-i AYAŞ	Mevlânâ 'Abdi'ye virildi evâil-i saltanatda	<i>müteferrika</i> -	20
[3] Kazâ-i ÇUBUK	Mevlânâ Ahmed'e virildi evâil-i saltanatda	<i>müteferrika</i> -	25
[4] Kazâ-i YABANÂBÂD	Mevlânâ Tâceddin'e virildi ibtidâ-i saltanatda	<i>asîl</i> -	19
[5] Kazâ-i BACI	Mevlânâ Kâsım'a virildi Bursa'da	<i>müvellâdandur</i> -	10
[6] Kazâ-i YÖRÜK	Mevlânâ Boyacızâde'ye virildi Merhûm Sultan Bâyezid zamânında	<i>müteferrika</i> -	30
(4-a)			
[7]Kazâ-i MURTAZÂBÂD	Mevlânâ Ahmed Çelebi'ye virildi Bursa'da	<i>asîl</i> -	20

YEKÛN - 7

<i>Asîl</i> - 3	<i>Müvellâ</i> - 1	<i>Müteferrika</i> - 3	
-----------------	--------------------	------------------------	--

[VIII]
LİVÂ-İ BOLU

[1] Kazâ-i NEFS-İ BOLI	Mevlânâ Necmeddinzâde'ye virildi Bursa'da	<i>meşkûkdur -</i>	55
[2] Kazâ-i MUDURNI	Mevlânâ Muhyiddin'e virildi bu def'a Edirne'de	<i>mütteferika -</i>	30
[3] Kazâ-i PETROS	Mevlânâ Mustafa'ya virildi ibtidâ-i saltanatta	<i>mütteferika-</i>	5
[4] Kazâ-i KONRAPA	Mevlânâ Şeyhzâde'ye virildi bu def'a İstanbul'da	<i>meşkûkdur -</i>	20
[5] Kazâ-i MENGEN	Mevlânâ Süleyman Çelebi'ye virildi Bursa'da yeden bi-yedin	<i>mütteferika -</i>	10
[6] Kazâ-i BENDEREGLİ	Mevlânâ Kâsım'a virildi Sultan Bâyezid zamânında	<i>mütteferika -</i>	10
[7] Kazâ-i ÇARŞANBA	Mevlânâ Sinan'a virildi bu def'a Edirne'de	<i>mütteferika -</i>	7
[8] Kazâ-i DEVREK	Mevlânâ 'Ali'ye virildi Bursa'da	<i>mütteferika -</i>	9
[9] Kazâ-i GEREDE	Mevlânâ Cesîm Nûreddin'e virildi Bursa'da	<i>mütteferika -</i>	35
[10] Kazâ-i ÇAGA	Mevlânâ Hızırşah'a virildi ibtidâ-i saltanatda	<i>mütteferika -</i>	7
[11] Kazâ-i TARAKLUBORLI	Mevlânâ Şucâ'a virildi ibtidâ-i saltanatda	<i>asîl -</i>	22
[12] Kazâ-i AMASRA	Mevlânâ Şucâ'a virildi ibtidâ-i saltanatda	<i>müvellâdandır -</i>	18
[13] Kazâ-i VİRANŞEHİR	Mevlânâ Bahâdırzâde'ye virildi Bursa'da	<i>asîl -</i>	30
[14] Kazâ-i EFLEGÂN YENİCESİ	Mevlânâ Muslihiddin'e virildi Bursa'da	<i>mütteferika -</i>	7
[15] Kazâ-i ONİKİ DİVAN	Mevlânâ Tâceddin'e virildi Bursa'da	<i>mütteferika -</i>	20

[16] Kazâ-i YEDİ DİVAN **Mevlânâ Siyâmî**'ye virildi
Sultan Bâyezid zamânında *mütteferrika* - 7

YEKÛN -16

Asıl 2 Müvellâ-1 Müştebih -2 Mütteferrika -11

[IX]

LİVÂ-İ KOCAİLİ

[1] Kazâ-i İZNIKMİD **Mevlânâ Tâhir**'e virildi
Sultan Bâyezid zamânında
Edime'de *asıl* - 15

[2] Kazâ-i GEKBÖZE **Mevlânâ Hacı**'ya virildi
evâil-i salatanatda *meşkûkdur* - 25

[3] Kazâ-i YALAKÂBÂD **Mevlânâ Pîri**'ye virildi
Bursa'da *mütteferrika* - 8

(4-b)

[4] Kazâ-i GÜRLE **Mevlânâ Hacı**'ya virildi
Sultan Bâyezid zamânında *mütteferrika* - 7

[5] Kazâ-i İZNIK **Mevlânâ Na'ibandzâde**'ye virildi
Bursa'da *mütteferrika* - 20

[6] Kazâ-i KANDIRI **Mevlânâ Bahşı**'ya virildi
Bursa'da yeden bi-yedin *mütteferrika* - 23

[7] Kazâ-i ŞİLE **Mevlânâ Nâib Hacı**'ya virildi
Bursa'da *mütteferrika* - 18

[8] Kazâ-i YOROS **Mevlânâ Tâceddin**'e virildi
Bursa'da *mütteferrika* - 7

YEKÛN - 8

Asıl -1 Müştebih -1 Mütteferrika - 6

LİVÂ-İ KASTAMONI

[1] Kazâ-i NEFS-İ KASTAMONİ	Mevlânâ Tâceddin'e virildi Bursa'da	<i>asîl</i> -	55
[2] Kazâ-i SİNOB	Mevlânâ Siyâmi'ye virildi bu def'a Edirne'de	<i>asîl</i> -	40
[3] Kazâ-i BOYÂBÂD	Mevlânâ Cemâl'e virildi ibtidâ-i saltanatda	<i>asîl</i> -	25
[4] Kazâ-i TURAGAN	Mevlânâ Nâib Mahmud'a virildi ibtidâ-i saltanatda	<i>müteferrika</i> -	15
[5] Kazâ-i TAŞKÖPRÜ	Mevlânâ Tokâtizâde'ye virildi ibtidâ-i saltanatda yeden bi-yedin	<i>asîl</i> -	30
[6] Kazâ-i KÜRE me'a AYANDON	Mevlânâ Sinan'a virildi Ankariyye'de	<i>asîl</i> -	80
[7] Kazâ-i TATAY	Mevlânâ Mürsel'e virildi Bursa'da Bursa Kadısı Nâib[i] idi	<i>meşkûkdur</i> -	50
[8] Kazâ-i ARAC	Mevlânâ Nasûh'a virildi ibtidâ-i saltanatda	<i>meşkûkdur</i> -	22
[9] Kazâ-i HOŞALAY	Mevlânâ Muslihiddin'e virildi ibtidâ-i saltanatda	<i>müvellâdandur</i> -	20
[10] Kazâ-i GÖL	Mevlânâ Dede'ye virildi ibtidâ-i saltanatda	<i>müteferrika</i> -	10
[11] Kazâ-i YÖRÜK	Mevlânâ Şâver'e virildi ibtidâ-i saltanatda	<i>müteferrika</i> -	6
[12] Kazâ-i AYANDON	Mevlânâ - - - tâbi ' -i Küre		

YEKÛN - 12

Asîl - 5

Müvellâ - 1 Müştebih - 3 Müteferrika - 3

[XI]
LİVÂ-İ AYDIN

- [1] Kazâ-i TİRE Mevlânâ . . . veledzâde'ye virildi
ibtidâ-i saltanatda *asîl* - 100
- [2] Kazâ-i TİRE BÖLMESİ tâbî'-i ' Tire
- [3] Kazâ-i İZMİR Mevlânâ Zeyneddin Çelebi'ye
virildi Bursa'da *asîl* - 80
- (5-a)
- [4] Kazâ-i ÇEŞME Mevlânâ Bâyezid Çelebi'ye
virildi bu def'a Edirne'de *asîl* - 40
- [5] Kazâ-i AYASULUĞ Mevlânâ Ferid Çelebi'ye
virildi bu def'a İstanbul'da *asîl* - 40
- [6] Kazâ-i GÜZELHİSAR Mevlânâ Fâdıl'a virildi
bu def'a Edirne'de *asîl* - 45
emr-i pâdişâhîyle otuz beşle virildi
- [7] Kazâ-i SULTAN- Mevlânâ Muslihiddin'e virildi
HİSARI Bursa'da *müteferrika* - 12
- [8] Kazâ-i KESTEL Mevlânâ Beçinzâde'ye virildi
Bursa'da *asîl* - 30
- [9] Kazâ-i YENİŞEHİR Mevlânâ Sığırcızâde'ye virildi
Merhûm Sultan Bâyezid zamânında *meşkûkdur* - 30
- [10] Kazâ-i BOZDOĞAN Mevlânâ Mehmed'e virildi
Bursa'da *Müvellâdandur*- 15
- [11] Kazâ-i ALAŞEHİR Mevlânâ 'Arabzâde'ye virildi
Bursa'da *asîl* - 40
- [12] Kazâ-i ARPAZ Mevlânâ Bekir'e virildi
Bursa'da *müteferrika* - 6
- [13] Kazâ-i SART Mevlânâ Derviş Çelebi'ye virildi
Ankariyye'de *asîl* - 20

[14] Kazâ-i BİRGİ	Mevlânâ Birgizâde Mahmûd Çelebi'ye virildi Bu def'a İstanbul'da	<i>meşkûkdur -</i>	50
-------------------	---	--------------------	----

YEKÛN - 14

<i>Asîl - 8</i>	<i>Müvellâ-1</i>	<i>Müştebih-2</i>	<i>Müteferrika-2</i>
-----------------	------------------	-------------------	----------------------

[XII]

LİVÂ-İ MENTEŞE

[1] Kazâ-i BEÇİN	Mevlânâ 'Abdullah Çelebi'ye virildi Bursa'da yeden bi-yedin	<i>asîl -</i>	80
[2] Kazâ-i MİLAS	Mevlânâ Hamza'ya virildi ibtidâ-i saltanatda	<i>müteferrika-</i>	7
[3] Kazâ-i BALAT	Mevlânâ Piri'ye virildi bu def'a İstanbul'da	<i>meşkûkdur -</i>	30
[4] Kazâ-i BOZÖYÜK	Mevlânâ Emrullah'a virildi Bursa'da yeden bi-yedin	<i>müteferrika -</i>	20
[5] Kazâ-i MÂZİN	Mevlânâ Mahmud'a virildi Bursa'da	<i>müteferrika -</i>	18
[6] Kazâ-i ÇİNE	Mevlânâ 'Abdi Çelebi'ye virildi Ankariyye'de	<i>asîl -</i>	40
[7] Kazâ-i MUĞLA	Mevlânâ Felek'e virildi Bursa'da	<i>asîl -</i>	20
[8] Kazâ-i TAVAZ	Mevlânâ Tâceddin'e virildi Bursa'da	<i>müteferrika -</i>	15
[9] Kazâ-i PURNAZ	Mevlânâ Hayreddin'e virildi Ankariyye'de	<i>müteferrika-</i>	10
[10] Kazâ-i MEGRİ	Mevlânâ Şeyhzâde'ye virildi Merhûm Sultan Bâyezid zamânında	<i>asîl -</i>	50

[11] Kazâ-i KÖYCEĞİZ Mevlânâ Balatlu'ya virildi
bu def'a İstanbul'da *müvellâdandır* - 20

YEKÛN 11

Asîl - 4 *Müvellâ*-1 *Müştebih*-1 *Müteferrika* -5
(5-b)

[XIII]

LİVÂ-İ TEKE

- [1] Kazâ-i ANTALYA Mevlânâ 'Abdi'ye virildi
bu def'a İstanbul'da *asîl*- 100
- [2] Kazâ-i ELMALU Mevlânâ Piri 'ye virildi
Sultan Bâyezid-i Merhûm
zamânında *meşkûkdur* - 40
- [3] Kazâ-i KAŞ Mevlânâ Sinân'a virildi
ibtidâ-i saltanatda *müteferrika* - 15
- [4] Kazâ-i KALKANLU Mevlânâ 'Abdi'ye virildi
ibtidâ-i saltanatda *müteferrika* - 10
- [5] Kazâ-i KARAHİSAR Mevlânâ 'Ali'ye virildi
Merhûm Sultan Bâyezid
zamânında *asîl* - 25
- [6] Kazâ-i LÂDIK (?) Mevlânâ Süleyman'a virildi
Bursa'da *müteferrika* - 8

YEKÛN - 6

Asîl -2 *Müştebih* -1 *Müteferrika* - 3

[XIV]
LİVÂ -İ HAMİD

[1] Kazâ-i EGİRDİR	Mevlânâ Ahmed Paşacığa virildi Bursa'da	<i>meşkûkdur -</i>	40
[2] Kazâ-i AFŞAR	Mevlânâ Cemâl'e virildi Bursa'da	<i>müteferrika -</i>	18
[3] Kazâ-i AĞLASUN	Mevlânâ Muslihiddin'e virildi bu def'a İstanbul'da	<i>müteferrika -</i>	10
[4] Kazâ-i YALAVAC	Mevlânâ Birinçizâde'ye virildi bu def'a İstanbul'da	<i>müvellâdandır -</i>	30
[5] Kazâ-i ULUBORLU	Mevlânâ Cârîye Hasan'a virildi bu def'a İstanbul'da	<i>asîl -</i>	20
[6] Kazâ-i GÖNÂN	Mevlânâ Hasan'a virildi Bursa'da	<i>müteferrika -</i>	10
[7] Kazâ-i KEÇİBORLU	Mevlânâ Lenk Şucâ'a virildi Bursa'da	<i>müteferrika -</i>	8
[8] Kazâ-i ISPARTA	Mevlânâ Adalya Nâibi'ne virildi bu def'a İstanbul'da	<i>müteferrika -</i>	13
[9] Kazâ-i BURDUR	Mevlânâ Sinan'a virildi yeden bi-yedin Bursa'da	<i>müteferrika -</i>	12
[10] Kazâ-i İRLE	Mevlânâ Kilimzâde'ye virildi Sultan Bâyezid zamânında	<i>müteferrika -</i>	8
[11] Kazâ-i GÖLHİSAR	Mevlânâ 'Ömer'e virildi	- - -	- 30
[12] Kazâ-i KARAAĞAÇ	Mevlânâ Bôrî Sinan'a virildi Bursa'da	<i>müteferrika -</i>	15

YEKÛN -12

Asîl - 1

Müvellâ-1 Müştebih-1

Müteferrika-8

[XV]

LİVÂ-İ KARAHİSAR

[1] Kazâ-i NEFS-İ KARAHİSAR	Mevlânâ Paşa Çelebi'ye virildi bu def'a Edime'de	<i>meşkûkdur-</i>	50
[2] Kazâ-i SANDUKLU	Mevlânâ Müstecâbzâde'ye virildi Sultan Bâyezid zamânında	<i>asîl -</i>	25
[3] Kazâ-i BOLVADİN	Mevlânâ Mustafa'ya virildi Bursa'da	<i>müteferrika -</i>	10
[4] Kazâ-i ŞUHUD	Mevlânâ Muhyiddin'e virildi Bursa'da	<i>asîl -</i>	25
[5] Kazâ-i OYNAŞ	Mevlânâ Siyâmi'ye virildi Bu def'a Edime'de	<i>müteferrika-</i>	10
[6] Kazâ-i BARÇINLU	Mevlânâ Hüssâmzâde'ye virildi Bursa'da	<i>müteferrika -</i>	20

YEKÛN - 6

*Asîl -6**Müştebih-1**Müteferrika-3*

[XVI]

LİVÂ-İ KÂNKIRI

[1] Kazâ-i NEFS-İ KÂNKIRI	Mevlânâ Mehmed Çelebi'ye virildi evâil-i saltanatda	<i>asîl -</i>	55
[2] Kazâ-i TOSYA	Mevlânâ Gökçe'ye virildi Sultan Bâyezid zamânında Edime'de	<i>müteferrika -</i>	18
[3] Kazâ-i KARGU	Mevlânâ Siyâmi'ye virildi ibtidâ-i saltanatda yeden bi-yedin	<i>müteferrika -</i>	15
[4] Kazâ-i MEYLÂN	Mevlânâ 'Alâ'addin'e virildi ibtidâ-i saltanatda	<i>müteferrika -</i>	13

[5] Kazâ-i KURŞUNLU	Mevlânâ Kara 'Ali'ye virildi Ankariyye'de	<i>müteferrika</i> -	18
[6] Kazâ-i ÇERKEŞ	Mevlânâ Kaya'ya virildi bu def'a İstanbul'da	<i>müteferrika</i> -	15
[7] Kazâ-i KOÇHİSAR	Mevlânâ Ahmed'e virildi Ankariyye'de yeden bi-yedin	<i>müteferrika</i> -	14
[8] Kazâ-i KARI BAZARI	Mevlânâ İmâmzâde'ye virildi bu def'a İstanbul'da	<i>müteferrika</i> -	10
[9] Kazâ-i KAL'ACUK	Mevlânâ Siyâmî'ye virildi evâil-i saltanatda yeden bi-yedin	<i>müteferrika</i> -	23

YEKÛN - 9

Asil -1 *Müteferrika* - 8

[XVII]

LİVÂ-İ KARAMAN

[1] Kazâ-i KONYA	Mevlânâ Veyselzâde'ye virildi bu def'a İstanbul'da	<i>müteferrika</i> -	80
[2] Kazâ-i LÂRENDE	Mevlânâ Sâlih'e virildi bu def'a Edirne'de	<i>meşkûkdur</i> -	60
[3] Kazâ-i NEGİDE	Mevlânâ Kul Hasan'a virildi Bursa'da	<i>asil</i> -	40
(6-b)			
[4] Kazâ-i EREGLİ	Mevlânâ Ahmed Çelebi'ye virildi Sultan Bâyezid zamânında Edirne'de	<i>müteferrika</i> -	20
[5] Kazâ-i KAYSERİYYE	Mevlânâ Süleyman Beg'e virildi Sultan Bâyezid-i Merûm zamânında	<i>asil</i> -	35

[6] Kazâ-i KARAHİSAR	Mevlânâ Zeynel'e virildi Bursa'da	<i>müteferrika-</i>	25
[7] Kazâ-i AKSARAY	Mevlânâ 'Acem'e virildi bu def'a İstanbul'da	<i>asîl -</i>	40
[8] Kazâ-i KOÇHİSAR	Mevlânâ 'Ali'ye virildi ibtidâ-i saltanatda elân 'Ali ma'zûl olub mezkûr kadılık mahlûldür	<i>müteferrika -</i>	10
[9] Kazâ-i GÜLNAR	Mevlânâ Canbâzzâde'ye virildi bu def'a İstanbul'da	<i>müvellâdandır-</i>	50
[10] Kazâ-i AKŞEHİR	Mevlânâ Cemâl'e virildi Ankariyye'de	<i>asîl -</i>	25
[11] Kazâ-i İSHAKLU	Mevlânâ Canbâzzâde'ye virildi bu def'a Edime'de	<i>müteferrika -</i>	25
[12] Kazâ-i BİLVİRAN	Mevlânâ . . . virildi Bursa'da yeden bi-yedin	<i>müteferrika-</i>	20
[13] Kazâ-i BEGŞEHİRİ	Mevlânâ Sinoblu Muhyiddin'e virildi bu def'a İstanbul'da	<i>asîl -</i>	55
[14] Kazâ-i ILGUN	Mevlânâ Cemâl'e virildi Bursa'da	<i>müteferrika -</i>	15
[15] Kazâ-i SEYDİŞEHİRİ	Mevlânâ Muhyiddin'e virildi Bursa'da	<i>müteferrika-</i>	25
[16] Kazâ-i ERMENEK	Mevlânâ 'Ali'ye virildi bu def'a Edime'de	<i>müteferrika -</i>	20
[17] Kazâ-i ÇEMENİLİ	- - -	<i>müteferrika -</i>	5
[18] Kazâ-i MUT	Mevlânâ Hacı'ya virildi Merhûm Sultan Bâyezid zamânında	<i>müteferrika -</i>	40
[19] Kazâ-i ORTAKÖY	Mevlânâ Aydınzâde Sinan'a virildi Bursa'da	<i>müteferrika -</i>	20
[20] Kazâ-i ÜRGÜB	Mevlânâ Seydi Ahmed'e virildi ibtidâ-i saltanatda	<i>müteferrika-</i>	15

[21] Kazâ-i KARITAŞ	Mevlânâ Şemseddin'e virildi Ankariyye'de	<i>müteferrika</i> -	7
[22] Kazâ-i ESKİİL	Mevlânâ Mustafa'ya virildi Merhûm Sultan Bâyezid zamânında	<i>meşkûkdur</i> -	25
[23] Kazâ-i TURGUDİLİ	Mevlânâ Develü Karahisar nâib[i] Muzaffer'e virildi yeden bi-yedin Bursa'da	<i>müteferrika</i> -	35
[24] Kazâ-i ALATAĞ	Mevlânâ İmâmzâde'ye virildi evâil-i saltanatda	<i>müteferrika</i> -	15
[25] Kazâ-i ZENGİCEK	- - -	<i>müteferrika</i> -	5

YEKÛN - 25

<i>Asîl</i> - 5	<i>Müvellâ</i> -1 <i>Müştebih</i> - 2	<i>Müteferrika</i> -17
-----------------	---------------------------------------	------------------------

(7-b)

[XVIII]

LİVÂ-İ 'ALÂ'İYYE

[1] Kazâ-i NEFS-İ 'ALÂ'İYYE	Mevlânâ Tekeli Muhyiddin'e virildi	<i>asîl</i> -	50
[2] Kazâ-i NEVÂHİ-İ 'ALÂ'İYYE	Mevlânâ Şa'ban'a virildi Bursa'da	<i>müvellâdandur</i> -	15
[3] Kazâ-i MANAVGAD	Mevlânâ Akbaş Emin'e virildi Bursa'da	<i>asîl</i> -	40

YEKÛN - [3]

<i>Asîl</i> -2	<i>Müvellâ</i> -1
----------------	-------------------

[XIX]

LIVÂ-İ TRABZON

[1] Kazâ-i NEFS-İ
TRABZON	Mevlânâ 'Ali'ye virildi
Bu def'a Edime'de	<i>asîl</i> -	50
[2] Kazâ-i RİZE	Mevlânâ Hatîb Kara Müstecâb'a
virildi Ankariyye'de yeden
bi-yedin	<i>müteferrika</i> -	20
[3] Kazâ-i ATENE	Mevlânâ Hatîbzâde Mehmed'e
virildi Bursa'da	<i>müteferrika</i> -	15
[4] Kazâ-i . . .	Mevlânâ Nüreddin'e virildi
Merhûm Sultan Bâyezid
zamânında	<i>müteferrika</i> -	15
[5] Kazâ-i KÜRTÜN	Mevlânâ Şeyhzâde'ye virildi
bu def'a İstanbul'da	<i>müteferrika</i> -	15
[6] Kazâ-i TORUL	Mevlânâ Ahmed Fakihzâde'ye
virildi Ankariyye'de	<i>müteferrika</i> -	15
[7] Kazâ-i GİRESUN	Mevlânâ Şucâ'a virildi
Merhûm Sultan Bâyezid
zamâmında	<i>müteferrika</i> -	15
[8] Kazâ-i OF	Mevlânâ Siyâmî'ye virildi
bu def'a Edime'de	<i>müteferrika</i> -	15
[9] Kazâ-i KÖKES	Bu def'a İstanbul'da virildi	<i>müteferrika</i> -	10

YEKÛN - 9

Asîl - 1 *Müteferrika*- 8

[XX]

LIVÂ-İ AMASYA

[1] Kazâ-i NEFS-İ
AMASYA | Mevlânâ Altunzâde Mehmed
Çelebi'ye virildi Bursa'da | <i>meşkûkdur</i> - | 150 |
|-----------------------------|--|--------------------|-----|

[2] Kazâ-i TOKAT	Mevlânâ Öyüklü Hayreddin'e virildi Merhûm Sultan Bâyezid zamânında	<i>asil -</i>	130
[3] Kazâ-i MERZİFON	Mevlânâ Ahî İlyaszâde'ye virildi bu def'a İstanbul'da	<i>meşkûkdur -</i>	30
(7-b)			
[4] Kazâ-i OSMANCIK	Mevlânâ İmâm Kara Kâsım'a virildi Ankariyye'de	<i>müteferrika -</i>	30
[5] Kazâ-i ARTUKÂBÂD	Mevlânâ Piri'ye virildi Merhûm Sultan Bâyezid zamânında Edime'de	<i>müteferrika -</i>	20
[6] Kazâ-i SAMSUN	Mevlânâ Kâsım Mahmud'a virildi bu def'a İstanbul'da	<i>meşkûkdur -</i>	40
[7] Kazâ-i BAYRAMLU	Mevlânâ Seydi 'Ali'ye virildi bu def'a Edime'de	<i>asil -</i>	40
[8] Kazâ-i TİRME	Mevlânâ Porsukzâde'ye virildi bu def'a Edime'de	<i>müteferrika -</i>	15
[9] Kazâ-i SATILMIŞ	Mevlânâ Sinob Nâib [i] Muhyiddin'e virildi Bursa'da	<i>müteferrika -</i>	10
[10] Kazâ-i ÜNYE	Mevlânâ Sinan'a virildi Merhûm Sultan Bâyezid zamânında	<i>müteferrika -</i>	10
[11] Kazâ-i SONISA	Mevlânâ Sarrafzâde Hayreddin'e virildi bu def'a Edime'de	<i>müteferrika -</i>	25
[12] Kazâ-i GEDEKARA	Mevlânâ Mehmed'e virildi ibtidâ-i saltanatda bi-gayr-ı mülâzımın	<i>asil -</i>	20
[13] Kazâ-i NIKSAR	Mevlânâ Mehmed'e virildi bu def'a Edime'de	<i>müteferrika -</i>	15
[14] Kazâ-i GÜMÜŞ	Mevlânâ Lütfi'ye virildi Merhûm Sultan Bâyezid zamânında	<i>müteferrika -</i>	15

[15] Kazâ-i ÇORUMLU	Mevlânâ Hayreddin'e virildi bu def'a İstanbul'da	<i>müteferrika</i> -	25
[16] Kazâ-i ZİLE	Mevlânâ Tokat Nâibi'ne virildi bu def'a Edirne'de	<i>müteferrika</i> -	20
[17] Kazâ-i TURHAL	Mevlânâ Mustafa'ya virildi Ankariyye'de yeden bi-yedin	<i>müteferrika</i> -	15
[18] Kazâ-i YÖRÜK	Mevlânâ Yayıcızâde Hasan'a virildi Bursa'da	<i>meşkûkdur</i> -	45
[19] Kazâ-i SİVAS	Mevlânâ Hayreddin'e virildi bu def'a Edirne'de yeden bi-yedin	<i>müteferrika</i> -	25
[20] Kazâ-i ZEYTUN	Mevlânâ Mehmed'e virildi Ankariyye'de	<i>müteferrika</i> -	10
[21] Kazâ-i KOYLUHİSAR	Mevlânâ - - - virildi Merhûm Sultan Bâyezid zamânında	<i>müteferrika</i> -	10
[22] Kazâ-i DEMÜRLÜ KARAHİSAR	Mevlânâ 'Ali'ye virildi Ankariyye'de	<i>müvellâdandur</i> -15	
[23] Kazâ-i İSKİLİB	Mevlânâ Şeref'e virildi ibtidâ-i saltanatda	<i>müvellâdandur</i> -	20
[24] Kazâ-i BAFRA	Mevlânâ Kara Hasan'a virildi Bursa'da	<i>müteferrika</i> -	20
[25] Kazâ-i KAVAK	Mevlânâ Nûrullah'a virildi bu def'a Edirne'de	<i>müteferrika</i> -	10
[26] Kazâ-i ARIM	Mevlânâ İmâm Kara Sinan'a virildi bu def'a Edirne'de	<i>müteferrika</i> -	15
[27] Kazâ-i KATAR	Mevlânâ Ahmed'e virildi Merhûm Sultan Bâyezid zamânında	<i>müteferrika</i> -	13
(8-a)			
[28] Kazâ-i KARAHİSAR	Mevlânâ Bozânzâde Şemseddin'e virildi bu def'a Edirne'de	<i>müteferrika</i> -	40

[29] Kazâ-i KIRŞEHİR Mevlânâ Süleyman'a virildi
Bursa'da müteferrika - 25

YEKÛN - 29

Asîl - 3 Müvellâ - 2 Müştebih - 4 Müteferrika - 20

CEM'AN - 230

Asîl - 57 Müvellâ - 18 Müştebih - 24 Müteferrika - 131

Yedi kadılık nâ-ma'lûmdur

YEKÛN -I KUZÂT DER-VİLÂYET-İ ANADOLİ - 232

(8-b)

